

Plan09 sekretariatet
Att: Svend Erik Rolandsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

Faglig evaluering af Aalborg Kommunes Plan09 byrolleprojekt

08-10-2009

Om projektet

Et nyt byrollekoncept for den sammenlagte Aalborg Kommune skal erstatte regionplanens bymønster. En række analyser har haft til formål at give et billede af en ny tidssvarende form for organisering af og mål for byerne. Projektet er udført i et samarbejde mellem Forvaltningen for Sundhed og Bæredygtig Udvikling og Teknik og Miljøforvaltningen. Projektet har kostet 1,24 millioner kroner eksklusiv moms. Hertil 1739 interne arbejdstimer for Aalborg Kommunes medarbejdere på sagen. Projektet har ligget til grund for Aalborg Kommunes nye byroller i kommuneplan 09 samt for kommuneplanens rammedel, for de byer der er revideret i kommuneplan 09.

Sagsnr.: 2007-32287
Dok.nr.:
2009-279511
Init.: jes
CVR nr.: 29 18 94 20
PBS nr.: 44199

Åbningstider:
Man-ons 9-15
Tor 9-17
Fre 9-14

Anvendte metoder

Analyserne giver på forskellig vis et grundlag for at diskutere og fastlægge et nyt bymønster og først og fremmest nye byroller. Der er brugt kvantitative data fra Danmarks Statistik og CVR i projektet. Kvalitative data, som bykvalitetsvurderinger, natur og landskabsvurderinger, telefoninterviews, fokusgruppeinterviews mm. har også dannet grundlag for projektet. Mest "valuta for pengene" har telefoninterviewundersøgelsen med 1100 respondenter givet.

Send så vidt muligt
elektronisk post til
Aalborg Kommune

Erfaringer

Overordnet

Plan09-projektet var et kæmpeforsøg midt i en stor planproces, hvis omfang forvaltningen nok havde undervurderet. Store eksperimenter midt i en stor plan kræver afklaring af forventninger – såvel administrationens, politikernes og borgernes. Drømmene om en ny forkromet kommuneplan blev i processen afløst af håbet om sikker drift. Da plan09-projektet fra starten blev let forsinket mistedes mulighederne for at sikre projektet stor indflydelse på kommuneplanrevisionen. Med et overordnet mål om byrådets endelige godkendelse af kommuneplanen inden udgangen af 2009, blev byrådet nødt til at fastlægge et bymønster inden plan09 projektet havde været i proces blandt politikere og borgere. På det tidspunkt var borgerne (samrådene) allerede involveret – og meldingen om den forspildte mulighed for at påvirke projektet faldt naturligvis ikke i god jord.

Der var ikke forud for projektet skabt afklaring om byrollernes betydning for planlægningen, da dette netop var et af projektets mål. Da det viste sig, at byroller, ud over arealudlægsplanlægning) først og fremmest kan udmøntes gennem den offentlige service (skoler, børnepasning, kollektiv trafik osv) og dennes prioritering, opstod et vakuum fordi det ikke var emner byrådet ønskede til debat i indeværende byrådsperiode. Det er håbet at disse emner i højere grad fremover kan kobles med kommuneplanlægningen.

Hvilke analyser er vigtige?

Analyse pba. CVR-udtræk kan være udmærkede på et helt overordnet niveau, da det er let at hente og stedfeste data. Men CVR-data er håbløse på det detaljerede plan. Det er næsten umuligt at forklare borgerne, hvad vi skal med data, der ikke er i overensstemmelse med den virkelighed de kender. Ved brug af CVR-data er en datavalideringsproces eller en aggregering nødvendig. Fejl i detaljen fjerner let fokus fra det væsentlige.

Livsformsanalyser skal man kun beskæftige sig med, hvis man har god tid og et meget stort økonomisk råderum. Livsformsanalyser er nærmere forskningsprojekter end anvendelig kommunal analysemetode. 100.000kr var ikke tilstrækkeligt til at skabe en egentlig livsformsanalyse, til trods for at der som udgangspunkt blev optimeret på processerne.

Telefoninterviews er spændende. For 150.000 kroner blev der gennemført 1.100 interviews a 71 spørgsmål, med tilfældigt udvalgte respondenter i 40 analyserede bysamfund (25-40 respondenter pr by, efter bystørrelse). Interviewene blev afrapporteret geokodet i databaseform. Til økonomien skal naturligvis lægges alt det forberedende arbejde af analysen. En erfaring med besvarelsene er, at flere respondenter efterfølgende har givet sig til kende og har fortalt at de har svaret 'strategisk'. Dvs de har givet udtryk for mangel på service i håbet om at få mere...

Det er altid vigtigt, at analysearbejdet bruges som indgang til en dialog med borgere og politikere – og konklusionerne og den fælles forståelse forfines gennem dialog med parterne.

Politisk inddragelse

Byrådet har, over de to år kommuneplanrevisionen og plan09-projektet har været undervejs været involveret i flere omgange. Kommuneplanen i sig selv består af omtrent 7000 sider, Plan09projektet af ca 800 sider. Det er ikke muligt at forholde sig kvalificeret til så meget materiale, med mindre man indgår i processen. Vi har i projektet erfaret, at de forfinede planmetodikker, der er arbejdet med i Plan09-projektet måske ikke skal prioriteres så højt, i forhold til arbejdet med til stadighed at sikre byrådets forståelse for de grundlæggende principper og fordele ved planlægningen.

Borgernes inddragelse

Lov aldrig borgerne noget der ikke kan holdes! Som beskrevet under overskriften 'overordnet' blev samrådene i Aalborg fra starten lovet inddragelse. Men borgerprocessen blev overhalet af kommuneplanprocessen – og dermed blev den overflødig .- og afløst. Det har med anledning til en voldsom kritik af projektet, til konspirationsteorier og generel utilfredshed. Og borgernes synspunkter når – som de skal – naturligvis også frem til byrådet.

Kritikken fra borgerne deler sig her ud over i tre hovedgrupper:

- Faktuelle fejl (fx med baggrund i CVR-data)
- Bymønstrediskussion (hvad vil vi med bymønstret) og
- Uenighed i de tildelte byroller.

Hvordan har projektet fundet anvendelse?

Bymønstret er blevet afløst af byroller. Det betyder at frem for et kort med byer i forskellige kategorier, har vi nu beskrivelser af de enkelte byer og deres karakteristika. Bymønstret i kommuneplanen er dog fortsat væsentligt en udpegning af byer der kan optage egentlig byvækst. Vi har dog indikationer af, at nogle politikere finder byrapporterne af høj værdi i forhold til at sætte sig ind i forholdene omkring den enkelte by. Måske vil arbejdet få større betydning i det kommende planstrategiarbejde.

Byrolleprojektet har indarbejdet byerne ind i en oplandstankegang: At man for at opnå en dækning med den nødvendige service til understøttelse af et hverdagsliv ser på oplande bestående af adskillige byer frem for enkeltbyer, således at det samlede serviceniveau inden for et opland er tilstrækkeligt til at sikre hverdagslivet. Denne oplandstankegang, som har struktureret kommunen på en ny måde, har mødt megen kritik. Oplande er naturligvis afhængige af, hvilke temaer der definerer dem. Og når de tematiske oplande samles til et (som en form for gennemsnit), opstår et nyt opland som ikke udtrykker den virkelighed borgerne kender. Hertil kommer, at Aalborgs opland formentligt strækker sig ud over kommunegrænserne og dermed skævvrider brugen af – og behovet for de øvrige oplande.

Aalborg har som bysamfund manglet i analysen. Udgangspunktet var, at landsdelscenteret skulle kunne alt, og at analyserne kunne spares væk for byen. Aalborgs- og de enkelte bydele i Aalborg er imidlertid af afgørende betydning – også for byerne i oplandet, og det er derfor væsentligt at se på såvel store som små byer i et byrolleprojekt, lige som det har vist sig, at selv i en kommune med et landsdelscenter placeret lige midt i, så er der et behov for at lade analyser af sammenhænge se ud over kommunegrænsen.

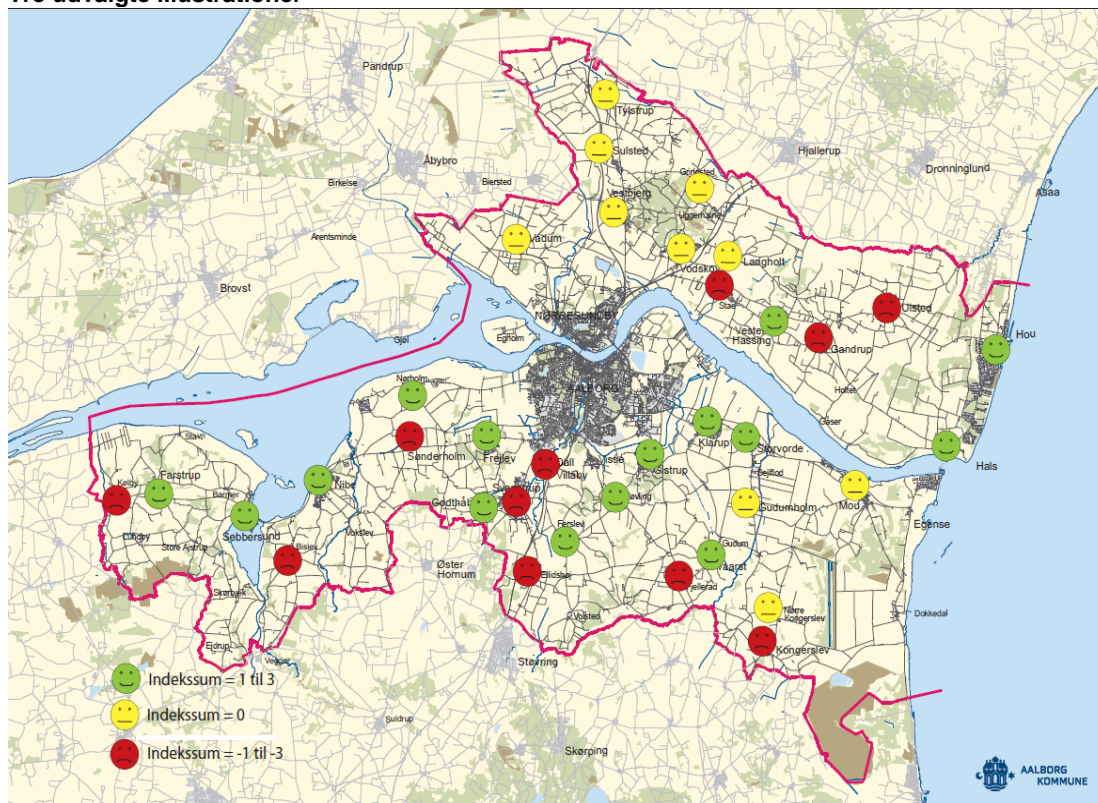
Kontaktoplysninger

Jesper Schultz, Plan & Byg.

Plan & Byg's hovednummer: 9931 2000

mail: plan.byg@aalborg.dk

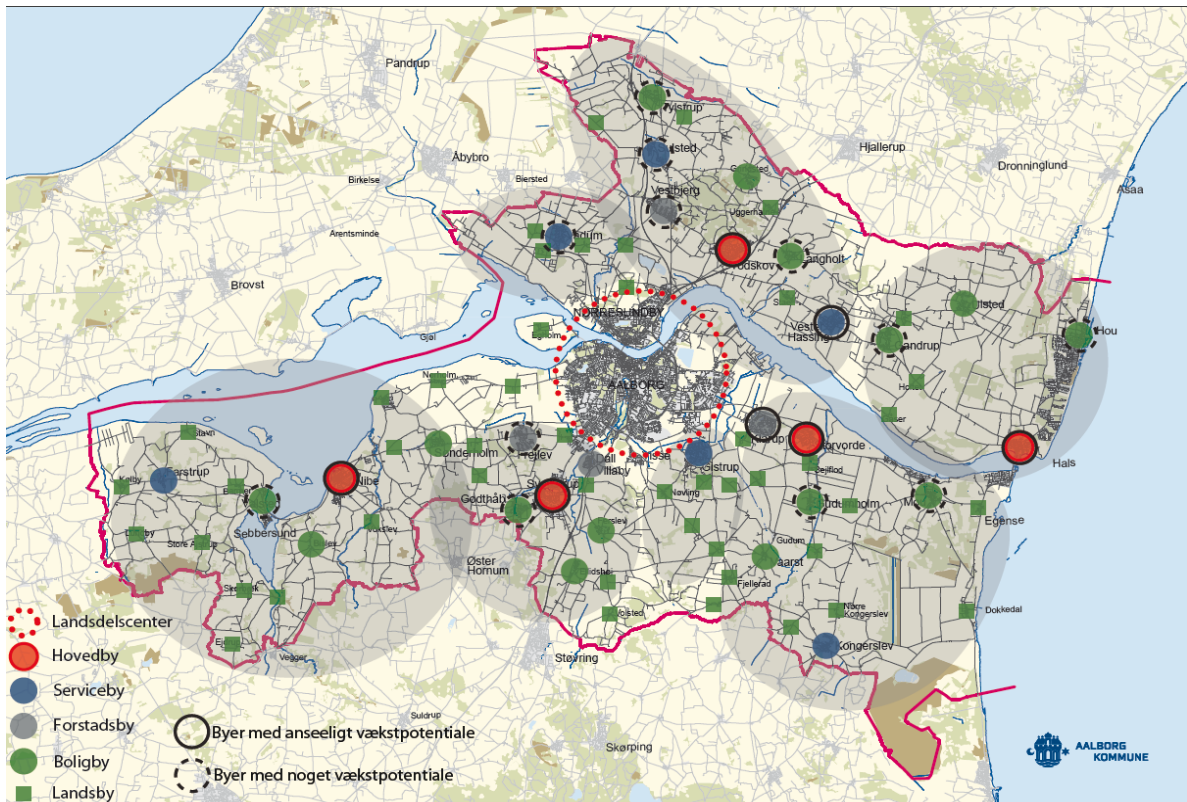
Tre udvalgte illustrationer

Blandt analyseresultaterne fremkom dette kort, der viser indekseret udvikling i byerne i perioden 92-06. Udviklingen er målt på befolkningstal, ejendomspriser og indkomst.

Telefoninterviewene i byrolleprojektet kortlagde forbindelser mellem bysamfund på forskellige servicefunktioner. Her er kortet for fritidsaktiviteter. Forbindelserne mellem oplandsbyerne og Aalborg (røde) er vægtet lavere (tyndere streger) end forbindelserne mellem oplandsbyene (blå).

Kommuneplanforslagets bud på et nyt bymønster. Hver enkelt by har i princippet sin egen rollebeskrivelse, men et oversigtskort viste sig at være nødvendigt. Det gav så til gengæld basis for en omfattende kritik fra borgerne.

Venlig hilsen

Jesper Schultz
Civilingeniør

99312246
jes-teknik@aalborg.dk